

Olası: Hiç gerçekleşmez gerçek.

Hakikilik zihne kavramlarla yansıyan gözleme ve mantığa uygunlukken, olası, geçmişe bakarken, zihnen, hiç gerçekleşmeyeceğin hakikiliği olarak belirir. Olasının hakikiliği, gözleme dayanmadığı anımsandığında görüleceği üzere, yalnızca geçerli bulunan mantıktan kaynaklanır. Dün kahve içtim; ancak, dün hiç kahve içmeyebilirdim. Dün kahve içmemiş olmam olasıdır; gözlenenin (yani kahve içmiş olduğumun) değili olmasına karşın olasıdır. Dün kahve içmemiş olmamamın olasılığı aşkın mantık kurallarına dayalı olarak hakikidir. Olasılık fikriyle, gerçekleşene dayanmayan aşkına dayalı bu hakikilikten, (o aşkınlığın bulunma koşulu olan) zihin bulmasa da bulunacak olan gerçekliğe zihni kayma yapılmaya başlanır. Olasılık yalnızca hakikilik olarak değil, gerçeklik olarak düşünölmeye başlanır: Dün, gerçekten, hiç kahve içmeyebilirdim. Ancak olasılığın gerçekliği fikri, örtük olarak, aşkına, zihnen, doğaya özdeş bir gerçeklik niteliği kazandırır: Mantığın ve (gözleme yansıdığıınca) doğanın ötesi olan aşkın, böylece, zihnen, gözleme yansımasa da bulunacak doğalaşır. Olasılık ile beliren bu hakikat-gerçeklik kayması, doğal aşkına ya da aşkının doğallığına dayalı, us-dışılığı usa yansımayacağından ussal sanılacak us-dışılıkların doğmasını sağlar.

Türkali Mah., Beşiktaş